

VALGA VALLAVOLIKOGU

OTSUS

Valga

22. veebruar 2023 nr 63

Priipalu küla 330 kV õhuliinide ümbertõstmiseks detailplaneeringu algatamata jätmine

Asjaolud

Valga Vallavalitsusele esitati 09. mai 2022 taotlus (registreeritud dokumendiregistris kiri nr 9-1.3/2256) detailplaneeringu algatamiseks Valga vallas, Priipalu külas 330 kV kõrgepingeliinide ümbertõstmise eesmärgil. Taotluse juurde on lisanud asendiskeem 330 kV õhuliini võimaliku uue asukoha kohta. Taotlust põhjendatakse asjaoluga, et olemasolevad ja samas ka ümbertõstetavad õhuliinid paiknevad Priipalu külale liiga lähedal ning osad sealsed majapidamised jäävad ehitise kaitsevööndi ulatusse. Märgitakse juurde visuaalse häiringu esinemist ja mõju tervisele.

03. juuni 2022 kirjaga nr 9-1.3/2256-2 edastas Valga Vallavalitsus planeeringu algatamise taotluse Rahandusministeeriumile haldusmenetluse seaduse § 15 lõike 4 alusel. Valga Vallavalitsus leidis, et taotluse lahendamine ei kuulu tema pädevusse ja edastas taotluse pädevale haldusorganile ning teavitas sellest ja planeeringu koostamisest huvitatud isikut (03. juuni 2022 kiri nr 9-1.3/2256-1). 330 kV õhuliinide asukohavalikuks ja püstitamise aluseks tuleb kaaluda riigi eriplaneeringu koostamist. Planeerimisseaduse § 27 lõige 1 ja 2 toob välja, et riigi eriplaneering on sellise olulise ruumimõjuga ehitise püstitamine, mille asukoha valiku või toimimise vastu on suur riiklik või rahvusvaheline huvi. Muu hulgas koostatakse riigi eriplaneering alates pingest 110 kV kõrgepingeliini ning selle toimimiseks vajalike ehitiste püstitamiseks.

15. juuni 2022 (registreeritud dokumendiregistris kiri nr 9-1.3/2256-3) teavitas Rahandusministeerium, et on pöördunud Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi poole, kelle valitsemisalasse kuuluvad energeetika küsimused ning AS Eleringi poole, kes on põhivõrgu haldur. Pöördumisega sooviti välja selgitada, kas 330 kV õhuliinide ümbertõstmiseks on olemas vajadus ja kas selleks on vaja koostada riigi eriplaneering.

29. augustil 2022 andis Rahandusministeerium vastuse (registreeritud dokumendiregistris kiri nr 9-1.3/2256-4), et Valga vallas Priipalu külas asuva kahe 330 kV õhuliini osas eksisteerib suur riiklik huvi (Eesti elektrisüsteemi liitumine Mandri-Euroopa elektrivõrguga, liini töökindluse tagamine), sh julgeolekuline huvi. Samas Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium ei tee valdkonna eest vastutava valitsusasutuse ettepanekut riigi eriplaneeringu algatamiseks. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium on seisukohal, et kuigi tegemist on suure riikliku

huviga objektiga, puudub vajadus riigi eriplaneeringu algamiseks, kuna puudub vajadus elektriliinile asukoha valimiseks ja detailse lahenduse koostamiseks, sest toimuvad rekonstrueerimistööd liini olemasolevas asukohas. Rahandusministeerium tuvastas koos põhjendustega, et esinevad kõik planeerimisseaduse § 28 lõikes 2 toodud alused, mille korral riigi eriplaneeringut ja keskkonnamõju strateegilist hindamist ei alkatata ning ei pea võimalikuks planeerimisseaduse § 28 lõike 1 kohase ettepaneku tegemist Vabariigi Valitsusele riigi eriplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamise üle otsustamiseks. Rahandusministeerium andis 30 päevase tähtaja täiendava info esitamisest loobumiseks ja taotluse tagasi võtmiseks.

20. septembril 2022 toimus veebikohtumine Rahandusministeeriumi, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi, AS Eleringi, Valga Vallavalitsuse, planeeringu koostamisest huvitatud isiku ja teda esindava vandeadvokaadi vahel. Kohtumisel selgitas Rahandusministeerium, millistele asjaoludele tuginedes jõuti järeldusele, miks antud juhul Rahandusministeerium ei pea võimalikuks planeerimisseaduse § 28 lõike 1 kohase ettepaneku tegemist Vabariigi Valitsusele riigi eriplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamise üle otsustamiseks. Samuti selgitati taotluse täiendamise ja tagasi võtmise võimalusi. Kohtumisel avaldas huvitatud isikut esindav vandeadvokaat arvamust, et eesmärk polegi riigi eriplaneeringu algatamine. Taotluse tagasivõtmise osas palus ta järelemõtlemise aega ja lubas otsusest kirjalikult teavitada. Rahandusministeerium tagasisidet ei saanud.

22. detsember 2022 Rahandusministeerium tagastas haldusmenetluse seaduse § 15 lõike 4 alusel taotluse Valga Vallavalitsusele (registreeritud dokumendiregistris kiri nr 9-1.3/2256-5). Leides, et Valga Vallavalitsusele esitatud detailplaneeringu algatamise taotlust tulebki menetleda kui detailplaneeringu menetlemise taotlust, lähtudes planeerimisseaduse § 128 sätestatust. Planeerimisseaduse § 27 lõikes 2 nimetatud ehitiste, täpsemalt kõrgepingeliini alates pingest 110 kilovolti, planeerimiseks ei pea koostama ilmtingimata riigi eriplaneeringut, vaid selleks võib sobida ka mõni kohaliku omavalitsuse poolt koostatav planeeringuliik. Riigi eriplaneering on üks võimalus planeerida riigile olulisi ehitisi erimenetluses tõhusamalt ja ressursse säästvamalt. Rahandusministeerium lähtub kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 6 lõikest 1, et omavalitsusüksuse pädevuses on kaaluda, kas kodaniku poolt esitatud taotluse alusel detailplaneeringu algatamine on võimalik.

05. jaanuaril 2023 kirjaga nr 9-1.3/2256-6 teavitas Valga Vallavalitsus planeeringu algatamise taotluse esitanud isikut detailplaneeringu algatamise menetluse korraldamisest. Kirjaga anti edasi informatsioon detailplaneeringu algatamise või mitte algatamise otsuse tegemise tähtpäeva pikendamisest 90 päevani ning küsiti kinnitust, kas huvitatud isik on valmis planeeringu algatamise korral sõlmima planeerimisseaduse § 4 lõike 2¹ kohase võlaõiguslepingu ehitusprojekti koostamise aluseks oleva planeeringu tellimise kulude kandmiseks. Planeeringu koostamisest huvitatud isikule anti tähtaeg 20. jaanuar 2023 kinnituse andmiseks. Tähtjaks kinnitust ei laekunud.

05. jaanuari 2023 kaasati detailplaneeringu menetlusse kirja teel kõigi kinnisasjade omanikud, kelle maaüksust läbib detailplaneeringu algatamise taotluse juurde lisatud asendiskeemil näidatud liinikoridor. Maaomanikelt paluti arvamuses välja tuua planeeringu koostamise võimalused nende omandisse kuuluval maal, kas planeering on elluviidav tulevikus ja milline võib olla neid puudutav õiguslik riive ning muu asjasse puutuv teave. Eraomandisse kuuluvate maaüksuste omanikud avaldasid arvamust, et nad on nõus 330 kV õhuliini planeerimiseks nende maale, kuid seda ainult juhul, kui AS Elering sõlmib maaomanikega isikliku kasutusõiguse lepingu kogu Tartu-Valmera liini all olevale olevate kinnistute osas. Maa-amet riigimaa volitatud esindajana märkis, et neil puuduvad vastuväited detailplaneeringu algatamisele kõrgepingeliinide ümbertõstmiseks asendiskeemil näidatud asukohta, sest liinid ei takista maaüksuste sihtotstarbelist kasutamist. Samas märgivad juurde, et detailplaneeringut saab algatada ja liine

kavandada tingimusel, et sellega on nõus kinnistute kasutusvaldaja. Valga Vallavalitsus küsis arvamust ka kinnistute kasutusvaldajalt (19. jaanuari 2023 kiri nr 9-1.3/410), kuid vastust ei esitatud. Riigimetsa Majandamise Keskus riigimaa volitatud esindajana avaldas arvamust, et liinide ümbertõstmisega Aakre metskond 165 (tunnusega 94301:001:0351) ja Aakre metskond 245 (tunnusega 94301:001:0013) maaüksustele tähendab uue trassikoridori rajamist ja metsa raadamist. Kaitsevööndi ulatus 330 kV õhuliini puhul on 40 m liini teljest mõlemale poole, planeeritava liini pikkus oleks umbes 1800 m. Uue liini rajamisega läheks raadamisele ligikaudu 15 hektarit metsamaad. Välistamaks piirkonnas raadamist, loobus Riigimetsa Majandamise Keskus tee ehitamisest, sest kogukonna arvamusel tee trassiga läheb liiga palju alast lagedaks. Priipalu küla elanike soovil on osa maaüksuste alast nimetatud kõrgendatud avaliku huviga aladeks. Riigimetsa Majandamise Keskus on seisukohal, et 330 kV õhuliinide rekonstrueerimine tuleb läbi viia olemasolevates liinikoridorides ja ei toeta detailplaneeringu algatamist. Arvamust küsiti ka riigimaa esindajalt Transpordiametilt, kes väljastas detailplaneeringu koostamiseks seisukohad (18. jaanuar 2023 kiri nr 9-1.3/73-1). Seisukohad on tehnilist laadi ja lähtuvad teede projekteerimise normidest.

05. jaanuari 2023 aasta kirjaga nr 9-1.3/93 kaasati detailplaneeringu algatamise menetlusse ka AS Elering, kes on põhivõrgu haldur. AS Elering teatas (20. jaanuar 2023 kiri nr 9-1.3/93-1), et ei näe vajadust detailplaneeringu algatamiseks, kuivõrd Elering AS-il on piirkonnas olemas olemasolevad õhuliinid koos kaitsevööndiga, millele laieneb talumiskohustus. Rekonstrueeritava kõrgepingeliini kui olemasoleva liini asukoht on määratud Valga Maakonnaplaneeringuga 2030+ ning Öru valla ja Tõlliste valla üldplaneeringutega. Sellest tulenevalt näeb Elering AS, et tegemist on rekonstrueerimistöödega. Tänaeks ollakse töödega jõudnud lõppfaasi, kus kogu liinist on valmis ca 90%. Töödega alustati Tartu poolt ning on tänaeks jõutud Valga linna Eesti-Läti riigipiirini. Enamus töödest on tänaeks valmis, sh suur osa töid Priipalu külas on teostatud, jäänud on juhtmete kerimine. Rekonstrueeritud liin on planeeritud pingestada 2023. aasta mai lõpus. Samas märgitakse juurde, et jäädakse oma varasemalt esitatud seisukohtade juurde, kui kaalumisel oli riigi eriplaneeringu algatamise vajaduse hindamine (30. august 2022 kirja nr 9-1.3/2256-4 lisa nr 2).

Kaalutlused

Käesolev planeerimisettepanek 330 kV õhuliinide ümbertõstmiseks on planeerimisseaduse tähenduses selline objekt (planeerimisseaduse § 27 lõige 2), mille korral tuleb koostada riigi eriplaneering. Rahandusministeerium koostöös kaasatutega selgitas välja, et tegemist on olulise ruumimõjuga ehitise, mille toimimise vastu on suur riiklik huvi, kuid puudub vajadus elektriliinile asukoha valimiseks ja detailse lahenduse koostamiseks, sest toimuvad rekonstrueerimistööd liini olemasolevas asukohas. Riigi eriplaneering on üks võimalus selliste objektide planeerimiseks, kuid planeeringut ei pea koostama ilmtingimata, vaid selleks võib sobida ka mõni kohaliku omavalitsuse poolt koostatav planeeringuliik. Riigi eriplaneering on üks võimalus planeerida riigile olulisi ehitisi erimenetluses tõhusamalt ja ressursse säästvamalt. Rahandusministeeriumi ettepanek menetleda detailplaneeringu algatamise taotlust kui detailplaneeringu menetlemise taotlust paneb kohaliku omavalitsuse üksusele kohustuse kaaluda detailplaneeringu algatamise üle.

Kohaliku omavalitsuse korraldamise seaduse § 6 lõike 1 alusel kuulub kohaliku omavalitsuse pädevusse muu hulgas korraldada vallas või linnas ruumilist planeerimist. Kohaliku omavalitsuse autonoomia on koostada oma territooriumi või selle osa kohta üld- ja detailplaneeringuid ning eriplaneeringuid. Planeerimisseaduse kohaselt (§ 124 lõige 1) koostatakse detailplaneering kohaliku omavalitsuse üksuse territooriumi osa kohta ning vajadusel avalikes veekogudes kaldaga püsivalt ühendatud või kaldaga funktsionaalselt seotud ehitiste planeerimiseks. Detailplaneeringu eesmärk on eelkõige üldplaneeringu elluviimine ja planeeringualale ruumilise terviklahenduse loomine. Detailplaneeringu algatamise üle otsustamisel tuleb eelkõige lähtuda Valga valla ruumiliste arengu suundumuste ja põhimõtetega,

kas see on tulevikus elluviidav, kas sellise planeeringu koostamiseks on olemas rahalised vahendid.

Valga Vallavolikogu saab 330 kV õhuliinide ümbertöstmise detailplaneeringu koostamise üle kaaluda üksnes kohalike ruumilise arengu põhimõtetele ja suundumustele tuginedes, mis on kehtestatud Öru valla üldplaneeringuga. Üldplaneeringuga on Priipalu küla läbivate liinide asukoht märgitud nende olemasolevas asukohas, kus need on asunud aastakümneid. Sama olukord on fikseeritud ka kõrgema taseme Valga Maakonnaplaneeringus 2030+. Üheski nimetatud planeeringus ei ole võetud ülesandeks määrata liinikoridorile uus asukoht, vaid on kajastatud olemasolevat ruumilist olukorda. Nii üldplaneeringuga, kui ka maakonnaplaneeringuga on ruumilise arengu suunamisel arvestatud olulise ruumimõjuga objektiga selle olemasolevas asukohas. Sellest tulenevalt tuleks detailplaneeringu algatamise taotlust käsitleda kui Öru valla üldplaneeringut muutvat detailplaneeringut. Ilmneb varasemalt kokkulepitud ruumilise struktuuri muutmise vajadus – vastuolu kehtiva üldplaneeringuga. Üldplaneeringut muutva detailplaneeringu algatamine on võimalik, kui on selge, et see planeering on elluviidav tulevikus.

330 kv õhuliinide ümbertöstmise detailplaneeringu elluviimise võimalused on sõltuvad eelkõige Eleringi AS kui põhivõrgu halduri arenguplaanidest. Valga Vallavalitsus on 02. septembril 2021 väljastanud Priipalu küla olemasolevate 330 kV õhuliinide rekonstrueerimiseks ehitisteatise nr 2111201/12323 liinide olemasolevas asukohas. Elering AS on kinnitanud (20. jaanuar 2023 kiri nr 9-1.3/93-1), et tänaseks on töödega jõutud lõpufaasi, kus kogu liinist on valmis ligikaudu 90 %. Enamus töödest on tänaseks valmis, sh suur osa töid Priipalu külas on teostatud, jäänud on juhtmete kerimine. Rekonstrueeritud liin on planeeritud pingestada 2023. aasta mai lõpus. Seda arvestades, ei võeta suure tõenäosusega liinide rekonstrueerimist või uude asukohta viimist ette enne 50 aastat, mis on äsja rekonstrueeritavate ehitiste eeldatav eluiga. Samas planeerimisseaduse § 124 lõike 2 kohaselt on detailplaneering lähiaastate ehitustegevuse alus. Seega on ilmselge, et sellise planeeringu kehtestamisel ei asu Elering AS kui põhivõrgu haldur seda ellu viima lähiaastatel ning detailplaneeringu koostamine on perspektiivitu.

Arvestades asjaoluga, et kehtiv Öru valla üldplaneering, Valga valla arengukava ega Valga valla eelarvestrateegia ei näe ette Priipalu küla 330 kV õhuliinide ümbertöstmise vajadust ega kaalu sellise tegevuse kavandamist, siis puuduvad Valga vallal ka eelarves vastavad vahendid sellise detailplaneeringu koostamiseks, koostamise tellimiseks ja mõjude hindamisega kaasnevate kulude kandmiseks. Planeerimisseaduse § 4 lõige 2¹ lubab kohalikul omavalitsusel sõlmida kulude kandmiseks lepingu ka planeeringu koostamisest huvitatud isikuga. Käesoleva detailplaneeringu algatamise ettepaneku teinud isik ei ole Valga Vallavalitsusele kinnitanud oma valmisolekut lepingu sõlmimiseks ja kulude kandmiseks.

Eeltoodust tulenevalt ei pea Valga Vallavolikogu esitatud taotluse põhjal võimalikuks planeerimisseaduse § 128 lõike 1 alusel planeerimisseaduse § 142 lõike 1 punkti 3 kohase üldplaneeringut muutva detailplaneeringu koostamist, sest esinevad planeerimisseaduse § 128 lõike 2 nimetatud alused, mille korral detailplaneeringut ei algatata. Priipalu küla 330 kV õhuliinide ümbertöstmiseks detailplaneeringut ei algatata eelkõige järgmistel alustel:

1. Algatamine on ilmselgelt vastuolus üldplaneeringuga.
2. On ilmne, et algatatava planeeringu elluviimine tulevikus ei ole võimalik.
3. Planeeringu koostamise korraldaja eelarves puuduvad vahendid planeeringu koostamise, koostamise tellimise ja mõjude hindamisega kaasnevate kulude kandmiseks ja planeeringu koostamisest huvitatud isik selliseid kulusid ei kannab.

Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 6 lõike 1, planeerimisseaduse § 128 lõike 2 punktide 1, 2 ja 6 alusel ning arvestades Õru Vallavolikogu 14. juuli 2006. a määrusega nr 6 kehtestatud Õru valla üldplaneeringut, Valga Vallavolikogu

otsustab:

1. Mitte alkatada Priipalu küla 330 kV õhuliinide ümbertõstmiseks detailplaneeringut.
2. Otsus jõustub selle teatavakstegemisest.
3. Otsuse peale võib esitada vaide Valga Vallavolikogule haldusmenetluse seaduses sätestatud korras 30 päeva jooksul arvates otsusest teadasaamise päevast või päevast, millal oleks pidanud otsusest teada saama või esitada kaebuse Tartu Halduskohtule halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras ja tähtaegadel.

/allkirjastatud digitaalselt/

Lauri Drubinš
esimees

Ärakiri: Valga Vallavalitsus